

קוצן קיפח פורח בחבל הים-תיכוני (ספטמבר 2015)

כתב: אבי שמידע

תקציר: צמח עשבוני רב-שנתי בחורף מגדל הצמח שושנת עלים קוצניים הצמודים לקרקע ובקיץ גדלה מתוכו תפרחת גבוהה מאוד 1.5-2 מטר. הקרקפות סגולות ויושבות בקבוצות של 2-3, שכיח וגדל בחורש פתוח ובטרשים בחבל הים-תיכוני. פורח מאוחר בקיץ.

=====

בין פורחי הסתיו שולטים הגיאופיטים (**חצב, בן-חצב, חבצלת, סתונית** ומין של **שום**), אך יש גם שני מיני קוצים ממשפחת המורכבים ששיא פריחתם בסתיו: **חורשף מצויץ** *Atractylis comosa* ו**קוצן קיפח** *Cirsium phyllocephalum*. בעוד שגובהו של **החורשף** הוא רק 30-45 ס"מ, הרי **קוצן קיפח** מתנשא בתפרחתו לגובה של 60-90 ס"מ. פריחתו סגולה כמו אצל רבים ממיני המורכבים הקוצניים. בישראל גדלים רק ארבעה מיני **קוצן** אך באירופה ואסיה ישנם עשרות מינים. דגם תפוצה זה מרמז שהסוג **קוצן** הינו סוג צפוני. תמיכה לכך היא העובדה שהצמח הוא עשבוני רב-שנתי אשר בחורף מגדל שושנת עלים ענפה משורשו הרב-שנתי והוא מעלה את עמוד התפרחת רק באביב המאוחר או בקיץ. דגם פנולוגי שה אופייני לעשבוניים רב-שנתיים של ארצון קרות יותר מצפון לישראל.

קוצן קיפח. צולם ליד ברכת רם. צילם: עוז גולן ©
להגדלה - לחצו על התמונות

בישראל גדלים שלושה מיני **קוצן** נוספים: **קוצן מכונף** ו**קוצן גיירדו** (שניהם מינים אדומים), הגדלים במקווי מים בעמק הירדן ומין פולש צפוני "חדש" - **קוצן השדה**. זה נתגלה לראשונה רק בשנות השבעים בשמורת החולה וזוהה לאחרונה על ידי שמוליק מזר בהר כנען ביער של אורן ירושלים שסבל משרפה. מין זה הוא צמח מעזבה אגרסיבי הפולש לאזורים נרחבים בעולם ושומה עלינו להכחידו בטרם יעברו אוכלוסיותיו סלקציה והתאמה לתנאי הארץ.

=====

כל הזכויות שמורות ל"כלנית" ©

ציטוט: שמידע א 2015 קוצן קיפח *Cirsium phyllocephalum* - פורח בחבל ההר הים-תיכוני (ספטמבר 2015), "פורחים עכשיו", כתב-עת "כלנית" מספר 2.

<https://www.kalanit.org.il/cirsium-phyllocephalum-09-2015>

=====